

Referanser:

Arkivsak: 22/00114-2

Saksdokumenter:

Investeringar på Vestbreidda

Conflict trends and prospects for arms control NIC Marsh

A Letter to our People and to our Pastors

Krigen, dilemmaene og kirkelig fredsarbeid

Sammendrag

Denne saken er en prosess-sak. Dels er den tenkt som en refleksjon etter kritisk forverring av krigen på Gaza, Ukraina og Sudan og kirkelig respons på for eksempel «kløkkeringing for Gaza» og arbeidet med uttrekk av Oljefondets investeringer.

Dels er det en påminning om kompleksiteten i krig og konfliktbilde, med blant annet en økt atomtrussel og en generell kraftig militær opprustning. Atomtrusselen i anledning 80 år siden Hiroshima og Nagasaki blir spesielt belyst i møtet, som en av flere viktige innganger til saken.

Det er et behov for etter kirkelige stemmer i møtet med dette bakteppet. Hva er Den norske kirkes fredsstemme i vår tid?

Kirkenes verdensråd, samt KEK og LVF har viktige bidrag her, og vi kan dra veksler på det. KISP har dette som en prosessak, og Mellomkirkelig råd bes komme med innspill. Saken tenkes tatt opp mer spesifikt i MKRs november-møte. eksempelvis i form av et seminar og/eller en uttalelse.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd takker Tuva Krogh Widskjold (KISP og ICAN-Norge) for innledningen om «atomvåpentrukselen 80 år etter», og har følgende innspill:
 -
 -
2. Mellomkirkelig råd har følgende innspill etter «kløkkeringing for Gaza» og arbeid knyttet til Israel/Palestina:
 -
 -

3. Mellomkirkelig råd ønsker at følgende momenter fra samtalen tas med videre i KISP sitt arbeid med mulig uttalelse.

-
-

Menneskerettighetsutvalget involveres også i relevant tekstarbeid.

4. Mellomkirkelig råd har følgende innspill, evt forslag til seminartema og eventuelle bidragsytere på november-møtet:

Saksorientering

Innledning: Tuva Krogh Wid skjold (KISP-medlem og leder i ICAN-Norge):

«Atomvåpen-trusselen, 80 år etter Hiroshima/Nagasaki»

Generell bakgrunn

De siste årene har vi sett en dramatisk økning i krig og konflikt. 2024 representerte en dyster rekord etter annen verdenskrig, med 61 (statlige) aktive konflikter, i 36 land, og med svært høye dødstall. Mye tyder på at statistikken ikke bedres i 2025. Konfliktene i Tigray/Etiopia, Ukraina, Gaza og i økende grad Sudan, trekker disse alvorlige tallene opp. Man ser også en økt kompleksitet i krigene. Blant årsakene finner vi makt-konflikter mellom stormakter, blant annet representert ved Kina og Russland, som utfordrer den globale rettsorden, men også generelt mer autokratiske tendenser, sterke menn som backer hverandre, samt islamistiske grupperinger.

Noen av konfliktene får stor oppmerksomhet både i den politiske diskurs, i media og i kirkene. Samtidig er det et krevende og komplekst landskap med mange temaer. Mens noe får stor oppmerksomhet og oppslutning, kan atomtrusselen synes nærmest tabubelagt i ordskiftet.

Atomvåpen

Tuva Krogh Wid skjold vil ha en innledning om atomvåpen og atomtrusselen på møtet. I august ble det markert at det var 80 år siden de amerikanske atombombene ble sluppet over Hiroshima og Nagasaki. USA og Russland har ca 5000 hver av de totalt 12000 aktive atomstridshodene. De resterende 2000 er fordelt mellom Kina, Frankrike, Storbritannia, India, Pakistan, Israel og Nord-Korea. Våpnenes styrke «80 år etter» er dramatiske og konsekvensene ved potensiell bruk i dag, er enorme. Dette må fram i bevisstheten. I en ustabil geopolitisk virkelighet er bruk av atomvåpen-trusselen blitt mer reell. Den 26. september er det Den internasjonale dagen for total avskaffelse av atomvåpen. Les mer om dette og hva Norge bør gjøre her: [Sammen mot atomvåpen - Den norske kirke](#)

Gaza og Midtøsten

Når dette skrives, er mer enn 63700 mennesker drept på Gaza. 161200 er skadet (Gaza Health Ministry). Tallen kan være høyere. Situasjonen er dramatisk. FN-organisasjonen IPC erklærte i august sultkatastrofe. Særlig kvinner og barn sulter. Israel har begynt en bakkeinvasjon i Gaza by, noe som er svært krevende.. Hamas holder også stand og holder gjenværende gisler. Begge parter bryter folkeretten. Situasjonen er ytterst prekær. Også

Vestbredden er utsatt for økende vold og trakasseringer. Dette gjør også situasjonen svært vanskelig for kirkene, som ser situasjonen som en eksistensiell trussel. Se for eksempel *A Jerusalem Voice for Justice: an ecumenical witness for equality and a just peace in Palestine/Israel* som biskop em Munib Younan i ELCJHL nylig var med på.

Mot denne bakgrunnen ble det av Bispemøtet i Den norske kirke bestemt at det skulle «ringes for Gaza» fra landets kirkeklokker. Les mer om dette her: [Humanitær katastrofe: Kirkeklokkene ringer for fred - Den norske kirke](#). Mer enn 600 kirker deltok. I en undersøkelse slås det fast at 53% av landets befolkning fikk med seg dette (en uke etter), og 70% av den norske befolkningen støttet at kirkeklokkene ble brukt slik. Også de andre nordiske folkekirkene (ikke Danmark), samt vår søsterkirke i Det Hellige Land ELCJHL ringte samtidig. Biskop Azar uttrykte at dette var et viktig solidarisk uttrykk. I den kristne dagpressen var det en del diskusjoner om at man ikke ringte/ ba spesielt for de israelske gislene, evt «glemte kriser». Se også denne: [Solidaritet i krisetider for Gaza og Palestina - hva gjør vi? - Ressursbanken, Den norske kirke](#)

- Har Mellomkirkelig råd refleksjoner knyttet til «Klokkeringing for Gaza»?

Oljefondets investeringer

Mellomkirkelig råd har gjennom mange år vært kritisk til Oljefondets (SPUs) investeringer på den okkuperte Vestbredden. Se for eksempel intervju med preses Olav Fykse Tveit i Klassekampen: [Krigsprofitøren | Klassekampen](#), hvor det kommer fram at Oljefondet har 16-doblet sine investeringer i Israel på 20 år. Vedlagt er også et brev som ble sendt fra MKR til daværende finansminister i 2006. I mai var MKR med på et brev til finansministeren: [50 organisasjoner i brev til finansministeren: Norge opererer med doble standarder](#). Det var imidlertid først da Aftenposten hadde et stort oppslag om dette i august at ting begynte å skje. Det er de siste ukene gjort viktige uttrekk, men mye gjenstår. For Mellomkirkelig råds engasjement er tydelig forankret i vedtatte [Strategi 2024-2026](#).

- Har Mellomkirkelig råd synspunkter på arbeidet knyttet til Israel/Palestina og veien videre?

Sudan

Over 150 000 mennesker er drept i krigen etter at den begynte i 2023. Mer enn 14 millioner er fordrevet, inkludert 3,3 millioner flyktninger til naboland som Tsjad, Sør-Sudan og Etiopia. Hungersnød er erklært i deler av landet, og helsevesenet er i ruiner. FN anslår at 30 millioner mennesker trenger humanitær hjelp, inkludert 15 millioner barn. Kampene har vært spesielt intense i Khartoum, Darfur og Gezira State.

Kirkens Nødhjelp har arbeidet i Sudan i over 50 år. Takket være organisasjonens tette samarbeid med lokale partnerorganisasjoner, er Kirkens Nødhjelp til stede også nå, med både nødhjelp og langsiktig bistand til befolkningen. Les mer her: [– Vi når noen av de mest sårbare](#) Se også Mellomkirkelig råds uttalelse fra 2024: [Sudan i verdens blindsoner - Den norske kirke](#)

- Kan Mellomkirkelig råd bidra mer til oppmerksomhet/fredsarbeid for Sudan og Sør-Sudan?

Ukraina

Siden mai har Russlands krig mot Ukraina blitt intensivert. FN rapporterte om 1575 drepte sivile bare i juni, noe som er det høyeste på tre år. I sommer har det vært flere angrep også

mot hovedstaden Kyiv. FN fastslår at 12,7 millioner mennesker i Ukraina trenger humanitær assistanse. 7 millioner har flyktet ut av landet, derav 90.000 til Norge.

Kirkens Nødhjelp, LVF World Service, Caritas og flere gjør en stor humanitær innsats. Også Bibelselskapet gjør et viktig arbeid og har to kontorer i Ukraina. Kontakt med nye ambassadører både i Kyiv og Oslo er etablert.

Den norske stat bidrar betydelig både militært og humanitært. De siste ukene er internasjonale samtaler om våpenhvile og fred intensivert, uten at det har ført fram så langt. Solidaritet og besøk/gjenbesøk til kirkene er viktig. Kirkene har også en viktig infrastruktur som håpsbærer, for diakonalt arbeid og i en gjenoppbyggingsfase. LVF kom med denne uttalelsen i juni: [STATEMENT LWF Council statement on the war against Ukraine.pdf](#)

- Hva er viktig for Mellomkirkelig råd og Den norske kirke som sådan med tanke på Ukraina?

Økumeniske organisasjoner og interreligiøst fredarbeid:

Krig og fred er noe de viktigste økumeniske organisasjonene bruker mye tid på. Et viktig bidrag fra KVs sentralkomite er [Statement on Threats to Peace and People's Security: A Kairos Moment for Just Peace | World Council of Churches](#). Uttalelsen omtaler flere konflikter og flere "undertema" og kan brukes av KISP og MRU i utarbeidelse av en mulig tekst. Flere uttalelser fra KV er relevante (se egen sak). Også LVF og KEK med «Pathways to Peace»-prosjektet har viktige ressurser.

Kirkens Nødhjelp har fredsarbeid sentralt i sine strategier og bidro i 2023 til å løse 396 konflikter. Fredsbygging er integrert både i humanitært arbeid og i utviklingsarbeid. Les mer her: [Fredsbygging](#) Arbeid med religiøse aktører i fredsbygging er i mange tilfeller en nøkkel. Også Religion for Peace er et viktig nettverk her. Preses deltar i slutten av oktober på St. Egidio sin internasjonale "dialog og bønn for fred", 'Daring Peace' i Roma.

Andre temaer

Av andre temaer som ble berørt i KISP og som er viktige å reflektere inn i et arbeid i Mellomkirkelig råd er temaer som KI og autonome våpen, folkeretten/humanitærretten, militær opprustning vs reduksjon av bistandsbudsjetter, og kirkens teologiske og etiske stemme og diakonale innsats i gjenoppbygging etter våpenhvile og fred. Listen er ikke uttømmende.

- Hva mener Mellomkirkelig råd det er særlig viktig å fokusere på til tekst og /eller seminar i tilknytning til november-møtet?

Økonomiske/administrative konsekvenser

Virksomhet som skissert over, dekkes innenfor eksisterende budsjetter. Eventuelt nye tiltak må budsjetteres for.